

ning, Flytning osv., alt dette Arbejde, som vil strække sig ud over en Menneſkealder, har man virkelig gjort det alene af den Grund, at nogle Kald ere for store og andre for smaa? De fleste Kald ere jo af den Bessaffenhed, at Præsten der kan leve paa forsvaerlig og sømmelig Maade. De Kald, som ere for store, kunne jo, som vi have set, ved Hjælp af Administrationen noget formindſkes, og den overſkydende Indtægt anvendes til Bedste for de smaa Kald. Fra mit Standpunkt er det forøvrigt ikke nogen Ulempe, at der findes saadanne store Kald. Jeg gaar nemlig ud fra, at Administrationen sørger for, at de gives til de mest hæderlige og værdige Geistlige, og det vil da altsaa kun sige, at Præsten i et saadant Kald vil have Seilighed til at udøve en større Godgjævenhed, end hans Embedsbrødre i andre Kald se sig istand til. Ulempen er ganske vist større ved de mindre Kald; men dels kan der hjælpes paa dem paa den af mig nys antydede Maade, dels maa det erindres, at disse Kald gives til ganske unge Præster, og at der er adskillige andre Livsstillinger, hvor man maa nøies med ligesaa smaa Indtægter som dem, disse Kald give, skjøndt man har ubertastet sig en Examen, som i enhver Henseende er ligesaa vanskelig, for ikke at sige vanskeligere end theologisk Altitjats. Jeg skal i saa Henseende gjøre opmærksom paa, at en stor Del udmærkede, latinſt juridiske Kandidater først langt oppe i Trediverne opnaa at blive Fuldmægtige med en Gage af 800 Rd. og med Ophold i København, hvor de altsaa maa anvende en ikke ringe Del af dette Beløb til Bolig. Desuden vil man, saalænge man ikke har kunnet forøge deres Indtægter, kunne betragte disse mindre Kald som Overgangsled, hvorfra Præsten, naar han har været der i 5—6 Aar, kan komme ind i et bedre Kald. Jeg kan ikke negte, at, naar jeg længe før de Mand, med hvem jeg ellers samstemmer, og saalænge jeg har været i Repræsentationen, altid har ønsket, at Præsten skulde komme paa fast og tillige rigelig Løn, saa har min Grund været en ganske anden end at bringe den Rigevægt tilveie mellem Kaldene, der, som sagt, kan ske paa en langt lettere Maade end den, der foreligger her. Min Grund har været den, at det efter min Opfattelse er — jeg vil ikke bruge stærke Ord og sige forargeligt, men kun sige ustkjønt, at Ordets Forskyldelse i forskjellige Former gjøres afhængigt af et Pengespørgsmaal; thi saaledes forholder det sig jo ofte, som alle de Herre vide, i Virkeligheden. Der er neppe Nogen her tilstede, som ikke af egen Erfaring eller ved Andres Meddelelse har hørt en eller anden Fortælling om, hvorledes der, naar kirkelige Handlinger ønskes fuldbyrdede, debatteres om, hvorvidt det gjorte Tilbud er tilstrækkeligt eller ikke. Jeg vil paa ingen Maade i saa Henseende kaste nogen Breddelse paa nogenſomhelst Præst, det er ikke min Agt; jeg vil tværtimod fremhæve, at Mange af

Menighedsmedlemmerne, der bestille saadanne Handlinger, ofte ere saa smaalige og paaholdne, at det kan være nødvendigt for Præsten, der skal leve af sin Virksomhed, at paatale sin Ret; men derfor bliver det alligevel uhyggeligt, at det kan hænde, at den, der kommer sorgbetyngt og bestiller en Jordspaakastelse for en af sine Kjære, først skal mødes af en Diskussion om, hvad der skal ydes derfor eller ikke. Nu vil man sige: Ja, men der staar jo her i Lovforslaget, at det skal ske uden Vederlag, og at der ikke maa gives Gaver paa Foranledning af Præsten; men jeg spørger, saaledes som jeg ser at den ærede Kultusminister har spurgt: hvad er Foranledning? Er det Foranledning, naar en Mand kommer til Præsten og ønsker en eller anden Handling udført, og Præsten da siger omtrent som saa: Ja, De veed jo, at ifølge Loven af — og saa kommer her sandsynligvis et Aarstal, der er temmelig langt borte fra det, vi nu skrive — altsaa ifølge Loven af det og det Aar skal jeg udføre Handlingen uden Vederlag, og De vil derfor finde det naturligt, at jeg ikke som i gamle Dage kan sige Andet og Mere, end hvad jeg saaledes siger til Enhver. Det er ikke nogen „Foranledning“ fra Præstens Side, det er Meddelelse af et Faktum, og dog kan det foranledige, at den Paagjældende siger: Ja, jeg ønsker rigtignok gjerne, at der bliver sagt noget Mere end almindeligt, og det er ogsaa min Agt at hyde Deres Vælværdighed Dette eller Hint. Jeg tror ikke, at man, naar man kender Menneſtene, vil benægte, at om ikke under denne Form, saa under en anden, vil det efterhaanden blive saa, at de, der ønske, at den Handling, der skal foretages, sker gennem Ord, der ere ubearbejdede med større Omhyggelighed, kort sagt, er noget anderledes end almindeligt, vil ligesom hyde Præsten et Vederlag derfor.

Man siger, at en af Grundene for at beholde de frivillige Gaver — og det blev stærkt fremhævet ved Sagens første Behandling — er denne, at der er mange Menneſker, der virkelig føle ligesom Trang til at give Præsten en saadan Gave, for Exempel naar han til deres Tilfredshed har konfirmeret et Barn. Jeg kan godt forstaa en saadan Trang; men jeg kan ikke forstaa, at man ikke mindes, at en saadan Trang ogsaa i andre Forhold maa komme tilstede. Der er dog forhaabentlig Mange af de her Tilstedeværende, som have haft en Læver eller en Rektor, der særlig har taget sig af dem, der har aabnet deres Dine for meget Godt og Skjønt og maasse haat stor Indflydelse paa hele deres Livsanskuelse, og hvem de derfor, om de end selv ere blevne ældre Mænd, naar de møde ham, vise den samme Veneration og Værbødighed som i de unge Dage. Men det er dog neppe faldet nogen Fader ind at sende denne Rektor eller Læver, til hvem hans Søn har sluttet sig nøiere, eller rettere som har taget sig særlig af Sønnen i Skoletiden, en Gave